

(המשך מעמוד 45)

להיות אדם עצמאי מבלי להתכחש לריג'י שותיה, והמבינה שהיא בעצם בתהליך של שינוי בלתי-פוסק.

„אבא של

ליב שיכור”

הכתיבה החלה במיקרה. לפני שנתיים צילצל אלי עיתונאי ושאל מה מעשי. במקום להודות שהייתי מובטלת, באותו רגע, וכדי למנוע למחרת כותרת בנוסח, סופה של קארירה, העדפתי לספר לו שאני כותבת ספר. אמרה. התגובה לא אחרה לבוא. כולם החלו לשאול על הספר. מילים מכל העולם התי

קנית, לגלות את כל הפכים הקטנים ואת כל הסודות מן החדר הקשורים בהפקות סרטיו של ברגמן או בקשריה עם הוליווד, יתאכזב. מה גם שבמיקרים רבים היא אינה מציינת שמות של אנשים כדי שלא לפגוע בהם. הספר הוא יותר בבחינת תת-בוגנות פנימית של אשה, שהגיעה להציף לחה מיקצועית נכבדה ועושה חשבון-נפש לעצמה כשחקנית, כאדם, כבת המין ה-גישי ובעיקר כאם. היא אינה חסה על עצמה אף באחד מן המישורים הללו, והתורצה המתקבלת היא דיוקן מרשים, משום שהוא מאוזן ואמיתי כלי-כך, של אשה בת התקופה המנסה להתמודד עם כל האהבת גרים, המכשולים והבעיות של התקופה.

עם הבת ליב אולמן עם בתה בת העשר, לין. פרי אהבתה לבמאי הקולנוע אינגמר ברגמן. ליב טוענת כי היא חשה ריגשות אשמה כבדים כלפי בתה משום שהיא משאירה אותה לעיתים כה קרובות לבדה בשל התחייבויותיה.

עניינו והודיעו לי שהם רוצים לקנות את הספר, מבלי שיהיה להם צל של מושג מה אני מקשקשת. ועתה, אני יושבת כאן מפותחת, חרדה נוכח החווה שעלי למלא, יראה מפני ההבטחות שהבטחתי בחצי פה. כך מתוודה ליב, תוך כדי כתיבה, בפני עצמה.

הספר עצמו מחולק לארבעה חלקים: „נורווגיה“, „יושבי האי“, „נצנץ“, כוכב קטן ו„מסיכות“. הראשון מוקדש בעיקר לשנות נעוריה בנורווגיה, השני, לחייה עם ברגמן, על האי פארו. השלישי, לקאריירה הבינלאומית שלה ככוכבת במלוא מובן המילה. הרביעי — הורדת מסיכות וחשיפה עצמית.

זה מתחיל כטיוול בלתי-פוסק בין עבר והווה. מצד אחד יושבת ליב וכותבת במר-תף ביתה, מוטרדת בלי-הרף על-ידי טל-פונים, על-ידי ריגשי אשמה על שאינה מקדישה די תשומת לב לבתה הקטנה לין, על שהכתיבה מתקדמת לאט והיא אינה ממלאת את הצפיות שמצפים ממנה. מצד שני, הזיכרונות, הילדות, השנים הראשונות, אלה שעיצבו את הנערה הקטנה המסרבת למות.

ליב לא נולדה בנורווגיה, אלא בטוקיו. אביה היה מהנדס-טייס שעזב את יפאן עם פרוץ מלחמת-העולם השנייה ועבר לארצות-הברית. כשהיתה הילדה בת שש נפגעה בתאונת-מטוס מזוהר (הוא צעד ל-תוך מדחף מסתובב) ונפטר זמן קצר לאחר-מכן. ליב, אחותה הבכירה ואמה שבו ל-נורווגיה, אבל הילדה מעולם לא התגברה על היעדר האב. „החלל שאבי הותיר אחריו הפך בתוכי למעין תהום שלהוכה יצקתי את כל חויותי המאוחרות יותר.“ היא כותבת. ויום אחד, כשהלכה לבקר את קברו, קברה לידו את כל בובותיה. „לא רציתי שישכב שם בודד. גנבתי פרחים מן הקברים האחרים וקישטתי את קברו כדי לשמח את אבא ואת הבובות. כשאמא שמעה זאת היא כעסה מאד, וסיפרה לי על המוות בלשון כונו, שהוא הפך בעיני יפה כמו האהבה. קיוויתי שאמות בקרוב.“ את בית-הספר היא זוכרת כתקופת ייסורי-רים, שבה „העדפתי להעמיד פנים שאני עסוקה ומעדיפה להיות בגפני.“ כדי שלא תסבלו מן העובדה שהאחרים לא שמו ל-יבם אליה.

„היית קטנה ורזה ופראית, אבל היחיי-דה שהיתה מסוגלת לעשות עמידת ידיים על הכידון של האופניים. יום אחד העברתי פיתקה בכיתה ועליה היה כתוב: אבא של ליב שיכור.“ קיוויתי שכולם ירחמו עלי וינסו לגלות מי היה יכול להיות שפל עד כדי לכתוב פתק כזה.“

כבר אז החלה מגלה סימנים ראשונים של התעניינות במישחק. „בכל יום שבת אירגנתי הצגת-תיאטרון באולם-ההתעמרת לות. כתבתי את ההצגות בעצמי, ומובן שדאגתי שאקבל את התפקידים השמנים ביותר.“

בית-הספר, המישמעת, ועם המורים והקדנות צרת-העין שלהם הטילו עליה מרה שחורה. יום אחד שפכה מים רותחיים על רגלה כדי שיניחו לה ללכת הביתה. אחר-כך החלה להמציא סיבות, כאבי בטן, כאבי ראש, הכל כדי להי-שאר בבית. „חשבתי שאמי מאמינה לי, עד שיום בהיר אחד נכנסה לחדרי עם פסיכולוג לילדים ועם אחות. אמא התי-יפחה בפינה, האחיות הלבישה אותי, הררי פא פיטפט שטויות בקול רך ולקח אותי לבית-חולים.“

„שם, בתוך מחלקה מלאה ילדים חרי-לים באמת — מחלות לב, ניתוחי מוח והפרעות תורשתיות — הוצנתי לראויה קבל עולם ומלואו כמעמדת-פנים. הי אחריות ליגלגו ללחיים הוורודות והברי-אות שלי, עד שיום אחד קפצתי מן החלון, התרוצצתי בחצר לבושה בפיג'מה בלבד, חיבקתי רופא שישב על ספסל ושאלתי אותו בדמעות בעיני אם יהיה מוכן להיות אבי. הצגה נוגעת-ללב זו השיגה מייד תוצאות: הועברתי לחדר פרטי והוגדרתי תי רישמית כחולה.“

„קרובים

כאח ואחות”

אהבת הביכורים שלה עלתה על שירטון. ידידה, יאנס, הודיע לה בת-גיגיות שאינו יכול להרשות לעצמו לבזוז זמן על בתולה, מה גם שקרא במקום כלשהו כי מסוכן לגבר מתפתח להימנע מסיחסי-מין. „במשך התורשים שלאחר-מכן אהבתי רק את גיימס סטיוארט.“ היא מספרת. „הוא היה המישמעת של נעורי, תמיד מוכן לקבל את אהבתי, כאשר פגשתי אותו, שנים לאחר-מכן, אישית, הסמקתי כולי, כאילו חששתי שיכול להבי-

חין בי בכל ההרפתקות שחלקתי עימו בחלומותי.

„כשהייתי בת 17, סירבתי לשוב לבית הספר. אמי לקחה אותי ממנהל בית-הספר לפסיכולוג, אבל זה לא עזר. לא יכולתי עוד לעמוד בשיעורים שבכיתה.“

חודש לאחר-מכן יצאה לאנגליה, ספק כדי ללמוד אנגלית, ספק כדי להשתלם בדראמה. במשך שנה למדה אצל שחקנית בשם איירין ברנט, ואז שבה לנורווגיה וניסתה להתקבל לתיאטרון באוסלו. הבודד-נים דחו אותה בטענה שהיא חסרת-כישורי-רון. היא עברה לשחק בעיר צפופית יותר, סטאוואנגר. כמה שנים לאחר-מכן שמח התיאטרון בבירה לקבלה בין שחקניו.

„תפקידי הראשון היה אנה פראנק. אחרי הבכורה, המבקרים כתבו שאני הייתי אנה. אני חושבת שפירוש הדבר שחיי, או הופעתי החיצונית, היו בהם הקבלה כלשהי לגיבורת המחזה, אבל למשך שתיים שאלתי את גישמתה של אנה פראנק, ואנה גילמה את אנה. שנים ארוכות הלפו קודם שהרגשתי שוב זהות גדולה כזו עם תפקידי. זה לא היה מישחק עבורי, זה היה חלק מן המציאות.“

היא היתה עדיין צעירה מאד כשנישאה לפסיכיאטר צעיר. נישואים מאושרים ל-גמרי, לכאורה. „הרגשנו קרובים זה לזו כאח ואחות. לשנינו היה רקע דומה. היינו מרוצים מעצמנו, ניהלנו את חיינו בהתאם לכל המוסכמות וחרגנו רק לעיתים רחוקות מן השיגרה. מזמן לזמן שתינו כוס יין אדום, ותיכננו תוכניות יומרניות לעתיד. הייתי ילדה ולא מחיתי אף פעם, כשהתי-יחס אלי בהתאם. הוא לא דיבר אתי יום שלם כאשר העזתי לומר שאני רוצה

בת 18 ליב אולמן בתפקיד הדר-מאתי הראשון שקיבלה בתיאטרון של עיר קטנה, אחרי שסיימה בית-ספר דרמטי. „חשבתי אז שאני יודעת הכל ומסוגלת לל.“ אמרה אולמן.

רשינו-יהיגה. הוא היה משוכנע שאיני מסוגלת לשאת באחריות. הייתי תלויה בו, ומאשרת על שהוא היה חזק ומוכן להשיג עלי. לעיתים חשנו שיגאה עזה זה לזו, משום שנתקלנו במיגבלה שלא יכולנו להבינה. נישואינו נמשכו חמש שנים. לי-עולם לא אוכל עוד להיות כה צעירה בחברת מישהו אחר.“

את אינגמר ברגמן הכירה במיקרה, כשר טיילה ברחוב עם ידידתה ביבי אנדרסון והן פגשו בכמאי. ביבי הכירה בניניהם. ואינגמר שאל אם תיאור להופיע בסרט משלו. היא השיבה בחיוב ושנה לאחר-מכן הומונה לבוא לאי פארו, כדי להופיע עם ביבי בפרסונה.

היתה זו תחילת מערכת יחסים שנמשכה חמש שנים, ושהעניקה לליב את היצור הקרוב אליה ביותר, בתה לין. אבל היו אלה יחסים שנועדו כנראה לכישלון למן ההתחלה. „נכנסנו זה לחיי זו מאוחר מדי, או מוקדם מדי.“ היא אומרת.